

Třídíme odpad 9. díl: TEXTIL

Použité oblečení, boty nebo třeba hračky tvoří jedinečnou kategorii odpadu. I proto, že alespoň část z nich je možné okamžitě použít znovu.

TEXT TEREZA PAVCOVÁ
FOTO SHUTTERSTOCK

Snádobami na sběr textilu, hraček a podobného odpadu v domácnosti se v poslední době téměř roztrhl pytel. Shlukují se u jiných kontejnerových stanovišť, stejně jako na parkovištích obchodních center, jedny hlásají recyklaci, další sbírku pro tu a tu organizaci, nezřídka stojí i tři různé přímo vedle sebe, to abychom si mohli vybrat, komu právě chceme přispět. Jenže s vyřazováním, tříděním a recyklací textilu to není vůbec jednoduché. Jednoznačně nejhorší rozhodnutí je hodit textilní odpad do smíšeného kontejneru. Pak totiž skončí leda na skládce nebo ve spalovně bez jakéhokoli užítku. A v každém případě platí, že pokud něco, co spadá do kategorie textil, dosloužilo, měli bychom to v rukou třikrát obrátit a pak se teprve rozhodnout, kam to vlastně poputuje dál.

Co do kontejneru patří

Obzvlášť v případě sběrných kontejnerů se vyplatí pozorně sledovat, co je na nich napsáno. Některé organizace totiž přijímají jen oblečení a obuv, zatímco jinam můžeme vhodit také staré

ložní nebo jiné domácí prádlo, doplňky, někde dokonce i dětské hračky. Pokaždé ale platí, že musí být vše zavázané v plastové tašce nebo pytli tak, aby se nic navzájem nepoškodilo a neponičilo při přepravě.

Roztřídit a poslat dál

Veškerý obsah kontejnerů se následně sváží na třídící linky, kde se rozdělují na několik kategorií. Kusy, které už nelze použít k původním účelům, jsou určeny k recyklaci. Část nevhodných textilií míří rovnou na skládky nebo do spaloven. A další, ještě stále použitelné kusy textilu anebo vybavení, se věnují do charitativních organizací, případně znovu prodávají. Výtěžek pak jde opět na charitu anebo na provoz kontejnerů a další náklady s nimi spojené.

Až potud zní všechno celkem idylicky. Jenže každá z výsledných „hromádek“ má svá ale. Recyklace textilu je užitečná věc. Díky druhotnému zpracování vznikají mimo jiné netkané textilie, izolační textilie či izolační desky, textilní výplně, jako jsou ty v sedadlech aut či letadel, nebo netkané hadry na úklid. Pro všechny tyto účely je ovšem nutné oblečení znovu roztřídit podle jednotlivých materiálů (řada z nich se totiž použít

nedá), v řadě případů pak odpárat některé části, třeba podšívky, a také jednotlivé kusy zbavit zipů, knoflíků a podobných součástí. Použitelné kusy se pak rozdrásají a použijí tak, jak bylo řečeno výše. Výhodou je, že je čeká poměrně dlouhý druhý život, nevýhodou, že nenásleduje žádný třetí ani čtvrtý, zkrátka další recyklace už není možná.

Rovnou do spalovny

Látky, které jsou hodně upravované anebo barvené, a některé textilie už ze své podstaty, zkrátka recyklovat nelze. Ty pak končí na skládkách a ve spalovnách. A podstatné je, že tato část tvoří až 60% každého vyřazeného kontejneru. K ní je pak ještě potřeba připočítat nepoužitelné části zmíněné výše, a také textilní odpad, který vyhodíme do smíšeného kontejneru. Faktem je, že spalovaný textil má poměrně velkou výhřevnost, podobně jako hnědé uhlí. Tento proces ovšem znečišťuje ovzduší, a navíc nejspíš nechceme, aby právě to, co pečlivě vyřídíme, skončilo v kotli.

Do bazaru a charity. Nebo ne?

Oblečení i další věci, které je možné znovu použít, tvoří asi 30% sebraného textilu. Není to moc, ale vlastně ani málo. Jejich další osud je různý, většinou záleží na konkrétní spo-

lečnosti, která kontejner provozuje. Některé z nich jsou přímo propojené s charitativními organizacemi a část těchto věcí tak putuje přímo do domovů seniorů, dětských domovů i azylových domů nebo zkrátka k potřebným jinými cestami. Některé organizace také část textilu opět prodají do secondhandů nebo bazarů. Právě touto cestou se pak financuje provoz kontejnerů i samotné společnosti, dotuje se recyklace, a především spalování nepoužitelných kusů, případně se část peněz z takto prodaného textilu opět věnuje na charitu a pomoc neziskovým organizacím.

Především eticky problematický ale může být pro někoho vývoz do zemí třetího světa, kde se „luxusní“ zboží dál přeprodává. Svozové firmy přitom většinou nechtějí uvádět, jaké pro-

cento použitelného textilu takto vyvázejí a jakým způsobem se s ním dále nakládá.

Darování i upcylace

Dojít s pytlím oblečení ke kontejneru je poměrně jednoduché, zvláště pokud ho máme někde blízko nebo třeba po cestě do práce. Měli bychom ale vědět, že ne všechno, co do něj v dobré víře vyhodíme, se opravdu ještě dostane k nějakému „potřebnému“. Je zkrátka lepší dát vyřazenému textilu druhý život jinou cestou. Kousky, které už se opravdu nehodí k dalšímu nošení, je možné často takzvané upcyklovat, tedy vyrobit z nich něco nového. Tričko tak snadno přeměníme třeba na přízi a z ní upleteme koberec nebo podložku, jednotlivé ponožky se zase

Konec tričkům na pár nošení

Textilní průmysl patří k největším znečišťovatelům životního prostředí. Částečně proto, že často používá při zpracování textilií těžko odbouratelné chemikálie, ať jde o barviva nebo jiné. Při výrobě se také ve velkém plýtvá vodou, která je ve výsledku velmi znečištěná, protože kdo by chtěl nosit džíny, které barví, a navíc způsobují vyrážku kvůli zbytkům všech přípravků, s nimiž látka postupně přišla do kontaktu. Jenže z velké části si za tuto situaci můžeme sami. Příliš rychle jsme si zvykli na obchody plné oblečení, které navíc stojí pár korun, a tak není problém koupit si nové, když se jedno po pár nošení vytáhá nebo dokonce roztrhá. Vzniká tak nekonečný kolotoč levné a rychlé výroby i rychlé spotřeby, a tím pádem ještě většího znečišťování. Narušit ho můžeme jen tak, že nebudeme staré oblečení nesmyslně vyhazovat, a do nového investujeme, nejen finančně, ale také z hlediska správné péče, aby nám vydrželo co nejdéle.

JAK NA UPCYKLACI

Kniha plná praktických návodů na další využití textilu nejen v domácnosti. **Smarticular: Upcylace Nový život starých věcí** 208 stran, www.knihykazda.cz, 349 Kč

mohou proměnit v hadřík na nádobí. Existují také firmy, které se přímo zabývají zpracováním textilu z druhé ruky, jako je projekt Textile Mountain a galanterie, a i ty vykupují anebo přijímají vyřazený textil.

A nositelné věci, hračky i vybavení domácnosti? Můžeme je zkusit sami prodat na bazaru, nebo specializované platformě jako je www.vinted.cz. Dobrou cestou je také takzvaný swap, tedy výměna věcí za něco jiného, co zrovna potřebujeme. A pokud je pro nás důležitý přímo proces darování, není nic snazšího než se obrátit na konkrétní organizaci a domluvit si předání vyřazených věcí. Dětské oblečení a vybavení přijímají jak Klokánky, tak dětské domovy a pěstounské sklady, v azylových domech většinou najdou uplatnění věci podle toho, koho právě to konkrétní zařízení ubytovává. Někdy to chce trochu víc telefonování, protože tady mají zrovna plný sklad a jinde zase rekonstruuji společné prostory, možná nám řeknou, ať přijedeme třeba za měsíc. Každopádně se tak ale naše nepotřebné věci dostanou přesně tam, kam chceme.

DESIGNOVÝ KOUSEK DO KUCHYNĚ

Bambusový blok se třemi noži Fiskars Functional Form

Pro kuchaře, kteří oceňují elegantně navržené kuchyňské nářadí se snadnou údržbou. Tento moderní blok na nože je vyrobený z bambusu se 100% certifikací dle FSC® metodiky (FSC-C108780) a z plastu. Obsahuje tři nejčastěji používané nože: velký kuchařský nůž, nůž santoku a okrajovací nůž. Každý z nožů je navržený pro funkčnost, pohodlné a snadné používání. Mají odolné čepele z japonské nerezové oceli, ergonomické rukojeti s povrchem SoftGrip™ a hluboké chrániče prstů pro bezpečné a pohodlné držení. Všechny jsou vhodné do myčky pro každodenní mytí. Navrženo ve Finsku. Doporučená cena 1869 Kč www.fiskars.cz

